

Članak Visokog predstavnika, Wolfganga Petritscha: "Justice in The Hague Can Clear the Air in Bosnia"

Odluka srbijanske vlade da izruči Slobodana Milosevica Hagu dočekana je sa gotovo univerzalnim zadovoljstvom. Ovo izručenje predstavlja doprinos novom politickom okruženju, u kome se energija može usredsrediti na ekonomske reforme i razvoj u cijeloj bivsoj Jugoslaviji.

Pozitivni učinak sudjenja g. Milosevicu pred Medjunarodnim krivičnim sudom biće osobito vidljiv u Bosni i Hercegovini, gdje je nacionalistički plan srbijanskog vodje došao do izražaja na najtrajniiji i najdestruktivniji način.

Konačno je moguće rastjerati strah i cinizam koji su prozimali poslijeratni oporavak ove zemlje a idealno bi bilo da se to dogodi istom brzinom i sa istom efikasnošću sa kakvom je g. Milosevic u četvrtak naveče, preko Tuzle, prebačen iz Beograda do Haga.

Njegovo izručenje pripremilo je pozornicu za hapšenje i izručenje i preostalih optuženika. Prvi šef jedne države koji će odgovarati pred međunarodnim sudom trenutno se nalazi u pritvoru u zatvoru Scheveningen. Nema više ni praktičnog. Nema više ni praktičnih ni političkih razloga kojima bi se mogla objasniti činjenica da su druge osobe osumnjicene za ratne zločine i dalje na slobodi. Tokom 1998. i 1999., kao posebni izaslanik Evropske unije za Kosovo, učestvovao sam u dugotrajnim pregovorima sa g. Milosevicem. Kako su sastanci odmicali, dvije stvari su mi postale jasne. Jedna je bila to da je on motiviran željom da zadrži vlast, i da je savladao vještine koje su mu potrebne da bi svoj narod uvjerio da je on

njegov prirodni vodja.

Druga stvar je to da je program etnicke segregacije, koji je u periodu od jedne decenije donio vojni poraz i ekonomsku bijedu, i dalje ostao u centru njegovog cjelokupnog razmisljanja. On je na kraju odstupio od dogovora iz Rambouilleta, koji bi osigurao korektan i miran suživot Albanaca i Srba na Kosovu. Umjesto toga, odlucio se za apsurdnu i katastrofalnu konfrontaciju sa NATO-m, koja je u roku od nekoliko sedmica dovela do jos jednog skupog poraza njegove zemlje i do daljeg besmislenog gubitka ljudskih zivota.

Do sada su g. Milosevic i neki od njegovih najblizih suradnika uspjevali da izbjegnu odgovornost za dogadjaje koji su pratili raspad Jugoslavije. To je promijenjeno njegovim izrucenjem. On moze poricati odgovornost za zlodjela paravojnih jedinica koje su naoruzavale i obucavale snage pod njegovom kontrolom. No, ono sto sigurno ne moze poricati je cinjenica da jda je etnicko ciscenje bilo instrument kojim se se koristili njegovi opunomocenici da bi ostvarili njegov nacionalni program u Bosni i Hercegovini. Vec duze od pet godina Bosna i Hercegovina nastoji da se distancira od strasnog naslijedja rata. Strpljivo i pozitivno, ljudi ove zemlje rade na obnovi kuca i skola i puteva i bolnica, rade na ponovnoj izgradnji cjelokupnog drustva. No, imunitet od hapsenja i krivicnog gonjenja kojeg je uživao preveliki broj ljudi odgovornih za zlocine bacao je umrtvljujuci pokrov preko svega sto bi oni uradili, poput sablasti.

To je kao da neko ukrade sve sto posjedujete i spali vam kucu i onda nastavi zivjeti u vasem susjedstvu. Vi obnovite kucu, nabavite nove stvari, sve vratite u prijasnje stanje – ali svo vrijeme ste svjesni da je zlocinac i dalje tu negdje. Ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Zlatko Lagumdžija, nakon sto je cuo vijesti o Milosevicevom izrucenju, prokomentirao je: "Nema vise ajkule, ali ostalo je jos pirana u vodi."

Ovo izrucenje pobija mnoge od sumnjivih razloga koji su navodjeni kao argumenti protiv hitnog hapsenja Radovana Karadzica, Ratka Mladica i drugih koji su optuzeni za zlocine protiv covjecnosti u Bosni i Hercegovini.

Od kada sam preuzeo duznost visokog predstavnika medjunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, kontinuirano sam apelirao na organe vlasti, policiju i pravosudavosudne organe da uhapsu ratne zlocince za koje se znalo da zive na teritoriji pod njihovom jurisdikcijom. Beogradske vlasti sada suradjuju sa Hagom, ali administracija u Republici Srpskoj to i dalje ne cini. Apelirao sam na predsjednika, premijera i parlament tog dijela Bosne i Hercegovine da konacno poduzmu odlucne mjere u tom smislu. Srpski dio BiH je jedino podrucje u bivsoj Jugoslaviji na kome nije postignuta odgovarajuca suradnja sa tribunalom. To je sramotno. Osobe koje je tribunal optuzio moraju biti uhapsene i moraju se pojaviti pred sudom.

Svrha tribunala je da identifikira i kazni pojedince. Vazno je to imati na umu, jer je neuspjeh u dovodjenju pred lice pravde onih koji su odgovorni za etnicko ciscenje podstakla tendencije pripisivanja kolektivne krivnje.

Tek kada se krivci izvedu pred sud, pristojni gradjani, koji nisu zeljeli da imaju nikakve veze sa etnickim ciscenjem ili ekstremnim nacionalizmom koji je osnova etnickog ciscenja, mogu se konacno osloboditi nepravednog tereta odgovornosti koja im je pogresno pripisana. Beogradske vlasti stavljaju tacku na diskreditirani nacionalizam koji je upropastio njihovu zemlju. Sada se moraju okrenuti dugotrajnom zadatku obnove politicke, ekonomske i drustvene u partnerstvu sa susjedima i medjunarodnom zajednicom u cjelini. Moj zadatak je da nadzirem provedbu civilnih aspekata Daytonskog sporapora, kojim je zaustavljen rat u Bosni i Hercegovini. Ovaj zadatak ce postati laksi kada se osobe odgovorne za orkestriranje zlocina pocinjenih u tom ratu pojave pred sudom. Kada do toga dodje, proces obnove i pomirenja moze krenuti brze, jer vise nece biti generalnog osjecanja da su neki ljudi

uspjeli da prodju nekaznjeni zbog svojih zlocina.

Pravda je mozda spora, ali sigurna. To ce pruziti osobito zadovoljenje u Bosni i Hercegovini, koja je bila glavna zrtva smrtonosnog nacionalizma g. Milosevica.

Autor teksta, visoki predstavnik medjunarodne zajednice za Bosnu i Hercegovinu, bio je specijalni izaslanik Evropske unije za Kosovo i glavni pregovarač EU na mirovnim razgovorima u Rambouilletu kod Pariza. Njegov komentar objavljen je u "International Herald Tribune".